

PIRMOJI PAMAINA

Palikimas

Prologas

2110

Po Fultono apygardos kalvomis
Džordžijoje

Trojus atgavo sąmonę ir suprato, kad yra kape. Prabudo kalėjime veidą prispaudęs prie storo apšarמושio stiklo.

Kitapus ledinės tamsos judėjo šešėliai. Jis pabandė pakelti rankas, norėjo trenkti į stiklą, tačiau silpni raumenys neklausė. Pamėgino šaukti, bet tik užsikosėjo. Burnoje jautė šleikštų skonį. Ausis užgulė kurtinantis žvangesys – masyvus metalinis užraktas sugergždė, sušnyptė verždamasis oras, sucypė seniai varstyti vyriai.

Virš galvos plykstelėjo ryški šviesa, jį palietė šiltos rankos. Padėjo atsistėti, o jis vis nesiliovė kosėjęs, kiekvienas iškosėto oro gūsis šaltame ore virto garų debesėliu. Kažkas davė jam vandens. Tada kelias piliules. Vanduo buvo šaltas, piliulės karčios. Trojus prisivertė nuryti vieną kitą gurkšnį. Pats jis nenulaikė stiklinės. Rankos drebėjo, jį vėl užplūdo prisiminimai, vaizdai iš ilgai trukusio košmaro. Galvoje susipynė seniai prabėgusių laikų ir netolimos praeities vaizdiniai. Jis sudrebėjo.

Ligoninės marškiniai. Suskaudo – jam nuplėšė pleistrą. Trūktelėjo už rankos. Iš kirkšnies ištraukė vamzdelį. Du baltai apsirengę vyrai padėjo išlipti iš karsto. Jį apgaubė garo debesėlis, oras kondensavosi ir sklaidėsi.

Keldamasis jis markstėsi akinamas ryškios šviesos, seniai judinti vokai sunkiai kilo. Trojus nužvelgė daugybę karstų su gyvais žmonėmis, jų eilės driekėsi iki pat tolimų apskritų sienų. Žemos lubos slėgė, dusino virš galvos esantis žemės sluoksnius. Ir metai. Tiek metų praėjo. Visi jam brangūs žmonės išmirė.

Nieko neliko.

Piliulės graužė gerklę. Jis pamėgino nuryti. Prisiminimai sklaidėsi kaip paryčio sapnai ir jis pajuto, kad iš galvos dyla viskas, ką žinojo.

Trojus ėmė virsti aukštiekninkas, tačiau vyrai baltais chalatais nuspėjo, kad taip atsitiks. Sugavo jį ir atsargiai nuleido ant žemės, ligoninės marškiniai sušnarėjo: kūną supurtė nevaldomas drebulys.

Vaizdiniai atgijo, prisiminimai ėmė lyte lyti, jie krito tarsi sviediniai, ir netrukus liovėsi.

Paprastos piliulės, o tiek daug gali. Ilgainiui jos ištrins praeitį.

Trojus pradėjo raudoti įkniaubęs veidą į delnus, jam ant galvos nusileido atjaučianti ranka. Du vyrai baltais chalatais leido išsiverkti. Neskubino. Pagarbiai būdavo sutinkama kiekviena pabudusi siela, ir tai teks patirti visiems karstuose miegantiems žmonėms.

Kad galiausiai viską... pamirštų.

2049

Vašingtonas, Kolumbijos apygarda

Aukštos įstiklintos spintos kadaise buvo skirtos knygoms. Liko ir užuominų. Kompiuteriai lentynose jau skaičiavo šimtmėčius, tik stiklinių durų vyriai ir mažyčiai užraktai buvo vos kelių dešimtmečių. Spintų korpusas padirbdintas iš vyšnios, lentynos – iš ąžuolo. Kažkas bandė spintas atnaujinti keliose vietose padažydamas, bet jų tekstūra skyrėsi. Ir spalva bjauri. Įgudusias akis tokios smulkmenos badė.

Kongreso narys Donaldas Kynas visa tai matė nevalingai. Kažkada seniai čia veikiausiai bus vykęs didysis tvarkymasis, reikėjo erdvės. Senatoriaus laukiamajame reikalingų įstatymų tomų vis mažėjo, kol liko tik saujelė. Šitie keli leidiniai kukliai glaudėsi tamsiuose stiklinių spintų kampuose. Sugrūsti kaip paupuola, sutrūkinėjusiomis nugarėlėmis, apsilaupiusiais viršeliais, tarsi jų oda būtų nudegusi saulėje.

Laukiamajame nerimo keletas tokių kaip Kynas, irgi naujai iškeptų kongresmenų, žingsniavo pirmyn atgal, mindžikavo. Tiek Donaldas, tiek visi kiti buvo jauni ir vis dar beviltiški optimistai. Jie atėjo į Kapitolijaus kalvą* tikėdami naujomis gali-

* Jungtinių Valstijų Kapitolijus yra federalinės įstatymų leidžiamosios valdžios – Jungtinių Valstijų Kongreso – susirinkimų vieta. Pastatas yra Vašingtone ant Kapitolijaus kalvos (čia ir toliau vert. past.).

mybėmis, vildamiesi įgyvendinsią tai, ko nepajėgė padaryti jų iš pradžių tokie pat naivūs pirmtakai.

Kongreso nariai laukė eilės susitikti su žymiuoju senatoriumi Turmanu iš jų gimtosios Džordžijos valstijos ir vieni su kitais nervingai šnekučiavosi. Donaldas įsivaizdavo, jog jie yra pulkas kunigų, išsirikiavusių į priėmimą pas popiežių – kad pabučiuotų jam žiedą. Jis sunkiai atsiduso ir įsistebeilijo į tai, kas yra lentynose, užsimiršęs žvilgsnis klaidžiojo tarp lobių, uždarytų po stiklu. Po kiek laiko dėmesį patraukė vienas iš Džordžijos naujokų: jis plepėjo apie ligų kontrolės ir prevencijos centrus savo apygardoje.

– ...ir savo svetainėje jie skelbia išsamų vadovą, kaip reaguoti ir būti pasirengusiems – įsivaizduojate!? – zombių invazijai. Ar galite patikėti? Suknisti zombiai. Lyg tie idiotiški centrai iš tikrųjų turėtų duomenų, kad pasaulis greitai tiek nusiris, jog imsime *valgyti* vieni kitus...

Donaldas užgniaužė šypsena bijodamas, kad jo išraiška gali atsispindėti stiklinėse spintose. Nusisuko ir ėmė žiūrinėti nuotraukas ant sienos: jose senatorius su kiekvienu iš paskutinių keturių prezidentų. Visuose kadruose ta pati poza – spaudžiant rankas, tame pačiame fone – besiplaikstančių vėliavų ir impozantiškų, aiškiai per didelių herbų. Prezidentai ateidavo ir išeidavo, o senatorius beveik nesikeitė: ir pirmoje, ir paskutinėje nuotraukoje tokiais pat baltais plaukais, regis, bėgantys dešimtmečiai jam buvo nė motais.

Greta sukabinti šias nuotraukas buvo klaida: jos kažkodėl prarado vertę. Atrodė kaip inscenizacija. Atsidavė tuštybe. Lyg galingiausi pasaulio vyrai būtų prašęsi papozuoti su visiškai vienu senatoriaus atvaizdu, iškirptu iš kartono. Tokios pigios reklamos apstu pakelese.

Donaldas nusijuokė, jam pritarė kongreso narys iš Atlantos.

– Taigi, suprantate? Zombiai. Mirk iš juoko. O jei pasvarstytume? Kodėl šitie sveikatos centrai apskritai *turi* tokius vadovus, nebent...

Donaldas norėjo paaiškinti savo kolegai kongresmeniui, ko iš tikrųjų juokėsi. „Pažvelkit į šypsenas“, – norėjo pasakyti jis. *Prezidentų* šypsenas. O senatorius atrodė taip, tarytum būtų kažkur kitur. Susidarė vaizdas, tarsi visi tautos vadai puikiai suprato, kas čia galingiausias, kas liks dar ilgai po to, kai jie ateis ir išeis.

– ...paklausius jų, kiekvienas turėtų nešiotis žibintuvėlį, žvakę ir beisbolo lazdą. Dėl visa ko. Jei kartais prireiktų ištaškyti smegenis.

Donaldas išsitraukė telefoną ir pažiūrėjo, kiek laiko. Žvilgtelėjo į senatoriaus kabineto duris. Kažin kiek dar reikės laukti? Įsidėjo telefoną atgal ir vėl nususuko į spintą: už vieno stiklo išvydo tvarkingai pakabintą karinę uniformą, ji priminė subtilų origamio lankstinį. Ant švarko krūtinės, kairėje pusėje, puikavosi virtinė medalių, rankovės atlenktos į viršų ir prisegtos, kad matytųsi auksine juoste apvedžioti rankogaliai. Priešais uniformą, ant medinės lentynėlės buvo išdėliotos dekoratyvinės monetos, atminimo dovanos iš kituose kraštuose tarnaujančių vyrų ir moterų.

Šios dvi detalės bylojo išraiškingiau už bet kokį žodį: praėjusių laikų uniforma ir monetos, dovanotos tų, kurie dabar išmėtyti po visą pasaulį. Dviejų karų simboliai. Viename senatorius – dar jaunystėje – kariavo pats. Kito, jau būdamas vyresnis ir išmintingesnis, kaip įmanydamas stengėsi išvengti.

– ...taip, skamba beprotiškai, aš suprantu, bet ar žinote, ką pasiutligė padaro šuniui? Turiu omeny, kas *iš tikrųjų* vyksta, biologiš...

Donaldas palinko į priekį, kad geriau apžiūrėtų dekoratyvines monetas. Iš numerio ir šūkio buvo galima spręsti, kuriai dis-

lokuotai grupei priklausė pinigai. Ar batalionui? Jis neprisiminė. Šarlotė, jo sesuo, žinotų. Ji irgi kažkur kariavo.

– Ei, o tu ar bent kiek jaudiniesi?

Donaldas suprato, kad klausimas skirtas jam. Atsisuko ir akimis susidūrė su plepiuoju kongresmenu. Jis atrodė įpusėjęs ketvirtą dešimtį, maždaug vienu metų su Donaldu. Žvelgdamas į vyrą retėjančiais plaukais ir apvalėjančiu pilvu Donaldas tarsi matė patį save: šie nemalonūs išvaizdos pokyčiai buvo neatsiejami žengiant į vidutinį amžių.

– Ar jaudinuosi dėl zombių? – Donaldas nusijuokė. – Ne. Ne-pasakyčiau.

Kongreso narys priėjo prie Donaldo, jo žvilgsnis nuklydo prie įspūdingos uniformos, ties krūtine išsipūtusios, tarsi ją vis dar vilkėtų žmogus.

– Ne, – atsakė kongreso narys, – dėl susitikimo su *juo*.

Durys į laukiamąjį atsidarė, už jų čirškė telefonai.

– Kongresmene Kynai?

Tarpdury stovėjo pagyvenusi priimamojo sekretorė, balta palaidinukė ir juodas sijonas išryškino jos liekną, sportišką figūrą.

– Senatorius Turmanas jūsų laukia, – pranešė ji.

Eidamas pro šalį Donaldas paplekšnojo per petį kongresmeni iš Atlantos.

– Sėkmės, – tarstelėjo šis jam pavymui.

Donaldas nusišypsojo. Vos susilaikė neprasitaręs, kad jis labai gerai pažįsta senatorių: šis vyras ne kartą yra sūpavęs jį, dar vaiką, ant vieno kelio. Bet nutylėjo, nes nenorėjo, kad kiti pastebėtų, jog jis jaudinasi.

Žengė pro brangių kietmedžių puoštas duris ir atsidūrė senatoriaus šventovėje. Tai ne tas pats, kaip eiti per fojė, užvažiavus į tėvo namus pasiimti jo dukros į pasimatymą. Tai visai kas kita.

Kas žingsnį Donaldas jautė augančią įtampą: dabar jie susitinka kaip kolegos, o jis tebesijaučia esąs vaikas.

– Prašom čia, – pasakė sekretorė ir parodė Donaldui eiti pro plačius, žmonių apsėstus stalus, ant jų be perstojo čirpė gal tuzinas telefonų. Kostiumus vilkintys jaunuoliai ir merginos gurgždančiomis palaidinukėmis kilojo ragelius. Nuobodžiaujantys jų veidai sakė, kad tai įprastas darbo dienos rytas.

Eidamas pro vieną stalą Donaldas ištiesė ranką ir perbraukė pirštų pagalvėlėmis per medį. Raudonmedis. Šių padėjėjų stalai nepalyginti geresni nei jo. Ir interjeras: ištaigingi kilimai, platus senoviniai karūnuoti karnizai, antikvarinių plytelių lubos, prabangūs, akivaizdžiai křištoliniai, sietynai.

Šio čirškiančio, dūzgiančio kambario gale atsidarė durys ir ant jų slenksčio išdygo kongresmenas Mikas Vebas, mat jo susitikimas baigėsi. Mikas Donaldą nepastebėjo, buvo per daug įnikęs į atverstą aplanką, kurį nešėsi rankose.

Donaldas sustojo ir palaukė, kol prieis jo senas koledžo laikų draugas, o dabar dar ir kolega.

– Na, ir? – paklausė. – Kaip viskas praėjo?

Mikas pakėlė akis ir triukšmingai užvertė aplanką. Pasikišo jį po pažastimi ir linktelėjo.

– Taip, taip. Puikiai. – Nusišypsojo. – Atleisk, jei privertėme laukti. Senis negalėjo manimi atsidžiaugti.

Donaldas nusijuokė. Neabejojo. Miko kelias į senatoriaus biurą buvo kaip sviestu teptas. Mikas išsiskyrė charizma ir pasitikėjimu, be to, buvo aukštas ir dailus. Donaldas juokaudavo, kad jeigu jo draugas sugebėtų atsiminti vardus, seniai būtų tapęs prezidentu.

– Nieko tokio, – atsakė Donaldas ir bedė pirštu sau už nugaros. – Laiko veltui neleidau, susiradau naujų draugų.

Mikas išsiviepė.

– Neabejoju.

– Gerai, susitiksime.

– Būtinai. – Mikas paplekšnojo jam per ranką aplanku ir patraukė prie išėjimo. Donaldas pagavo nekantrų senatoriaus sekretorės žvilgsnį ir suskubo. Moteris mostelėjo link blausiai apšviesto kabineto ir uždarė jam už nugaros duris.

– Kongresmene Kynai.

Senatorius Polas Turmanas atsistojo iš už rašomojo stalo ir ištiesė ranką. Veide šmestelėjo Donaldui gerai pažįstama šypseną: ne tik iš nuotraukų ir televizijos, bet ir iš vaikystės. Turmanas, nors ir buvo garbaus amžiaus – jam turėjo greit sukakti septyniasdešimt, jei dar nesukako, – buvo gerai išsilaikęs ir puikios formos. Marškiniiais aptempta raumeninga kareivio krūtinė, kaklaraištis veržė masyvų kaklą, balti plaukai apkirpti trumpai ir tvarkingai tarsi jis tebetarnautų.

Donaldas perėjo tamsų kambarį ir paspaudė senatoriui ranką.

– Džiaugiuosi jus matydamas, pone.

– Prašau sėstis.

Turmanas paleido Donaldą ranką ir mostelėjo į vieną iš kėslų kitapus rašomojo stalo. Donaldas klestelėjo ant ryškiai raudona oda apmušto baldo paausiuotomis kniedėmis papuoštais ranktūriais.

– Kaip laikosi Helena?

– Helena? – Donaldas pasitaisė kaklaraištį. – Puikiai. Grįžo į Savaną. Ji labai džiaugėsi, kad susitiko su jumis priėmime.

– Tavo žmona labai graži.

– Ačiū, pone.

Donaldui sunkiai sekėsi atsipalaiduoti.

Nors virš galvos degė lempos, kabinete tvyrojo prieblanda. Lauke žemi ir tamsūs debesys nežadėjo nieko gero. Jei pradės

lyti, į biurą reikės eiti požemine perėja. Donaldas nekenė būti po žeme. Kas, kad perėja išklota minkšta danga ir apšviesta nedideliais sietytais, jis vis tiek žino, jog yra po žeme. Vašingtono tuneliai versdavo jį jaustis žiurke, šmirinėjančia nuotėkų sistemos labirintais. Jam visą laiką atrodydavo, kad lubos tuoj tuoj įgrius.

– Kaip darbas?

– Puikiai. Darbo daug, bet ačiū, puikiai.

Donaldas norėjo senatoriaus paklausti, kaip einasi Anai, bet jam žiojantis už nugaros atsidarė durys. Įėjo sekretorė ir atnešė du butelius vandens. Donaldas jai padėkojo, pasuko savojo dangtelį ir suprato, kad butelis jau atidarytas.

– Tikiuosi, tu ne per daug užsiėmęs, nes norėčiau, kad kai ką man padarytum.

Senatorius Turmanas pakėlė vieną antakį. Donaldas gurkštelėjo vandens ir pagalvojo, ar galima to išmokti – štai šitaip pakelti vieną antakį. Taip, kad norisi pašokti ir atiduoti pagarbą.

– Esu tikras, kad rasiu laiko, – patikino Donaldas. – Argi galėčiau elgtis kitaip po to, kai šitaip už mane agitavote? Jūsų prašymas man svarbiausias, – atsakė sukiodamas ant kojos vandens butelį.

– Tu ir Mikas Vebas pažįstami, ar ne? Abu *buldogai**.

Donaldas ne iš karto susivokė, kad senatorius kalba apie jų koledžo laikų talismaną. Pastaruoju metu jis nedaug laiko praleisdavo stadione.

– Taip, pone. „Pirmyn, buldogai.“

Vylėsi, kad teisingai prisiminė šūkį.

Senatorius nusišypsojo. Pasilenkė į priekį ir veidas atsidūrė ant stalo krintančioje blausioje šviesoje. Donaldas pamatė, kad

* Taip vadinami Džordžijos universiteto beisbolo sporto klubo nariai.

išryškėjo senjo vyro raukšlės, kurių šiaip beveik nepastebėsi. Dėl prakaulaus veido ir kvadratinio smakro iš priekio jis atrodė jaunesnis nei iš šono. Šis vyras lipo karjeros laiptais tiesiai žvelgdamas visiems į akis, o ne regzdamas pasalas.

– Studijavai architektūrą Džordžijoje?

Donaldas linktelėjo. Vis pamiršdavo, kad jis Turmaną pažinojo geriau nei senatorius jį. Senatoriaus vardas daug dažniau sušmėžuodavo laikraščių antraštėse nei jo.

– Visiškai teisingai. Bakalauro studijas. Magistrantūrai pasirinkau planavimą. Supratau, kad labiau padėsiu vadovaudamas žmonėms nei sukišdamas juos į savo suprojektuotas dėžutes.

Donaldas krūptelėjo išgirdęs, kad garsiai ištarė šiuos žodžius. Tai buvo standartinė jų, magistrantų, frazė, vienas iš tų dalykų, kurie liko praeityje, kaip ir alaus skardinių lankstymas kakta ar geidulingas dailių užpakaliukų, aptemptų trumpais sijonėliais, apžiūrinėjimas. Gal dešimtą kartą klausė savęs, kodėl senatorius pasikvietė jį ir kitus naujai iškeptus kongreso narius. Kai gavo kvietimą, pamanė, kad tai bus draugiškas vizitas. Tada Mikas pasigyrė, kad jį irgi pakvietė, ir Donaldas pamanė, jog tai tiesiog formalumas, o gal tradicija. Bet dabar linko manyti, kad tai valdžios žaidimai, bandymas įsiteikti atstovams iš Džordžijos, indėlis į ateitį, kai Turmanui prireiks balsų ir Senate, ir Atstovų, arba *žemuosiuose*, Rūmuose.

– Sakyk, Doni, ar moki saugoti paslaptis?

Donaldui sustingo kraujas. Kad nuslėptų įtampą, dirbtinai nusijuokė.

– Mane juk išrinko, ar ne?

Senatorius Turmanas nusišypsojo.

– Vadinasi, jau supratai, kad svarbiausia čia mokėti saugoti paslaptis. – Jis kilstelėjo butelį su vandeniu sveikindamas Donaldą ir nugėrė kelis gurkšnelius. – Viską reikia *neigti*.

Donaldas linktelėjo ir gurkštelėjo savo vandens. Vis dar nesuprato, kur link krypta kalba, bet jam kažkodėl darėsi neįauku. Nujautė, kad tai vienas tų užkulisinių reikalų, kuriuos savo rinkėjams pasižadėjo išgyvendinti, jei tik šie jį išrinks.

Senatorius atsilošė.

– Šiame mieste neigimas yra slaptasis padažas, – pasakė jis. – Tai ingredientas, kuris sujungia visas kitas sudedamąsias dalis. Štai ką kartoju visiems naujai išrinktiesiems: tiesa visuomet paaiškės – ir visuomet paaiškėja, – bet ji turi susimaišyti su *me-lu*. – Senatorius pamakalavo delnu ore. – Turi paneigti kiekvieną melą ir kiekvieną tiesą, „užgesinti“ juos tuo pačiu actu. Tegul visos tos interneto svetainės, tie laikraštपालािकीai ir plačiagerkliai plepia, kurie loja apie būtas ir nebūtas paslaptis, drumsčia liaudžiai protą, leisk jiems tai daryti – *dėl* tavęs.

– Taip, pone.

Donaldas daugiau nesumojo, ką pridurti, tad siurbtelėjo dar vieną gurkšnį vandens.

Senatorius vėl pakėlė antakį. Sekundę pasėdėjo nekrustelėdamas, tada paklausė nei šį, nei tą:

– Ar tiki ateiviais, Doni?

Donaldas vos neišpurškė vandens pro nosį. Prisidengė burną delnu, kostelėjo, nusišluostė smakrą. Senatorius nesujudėjo.

– Ateiviais? – Donaldas papurtė galvą ir nusivalė šlapią delną į klešnę. – Ne, pone. Jeigu jūs apie visus tuos pagrobimus. Kodėl klausiate?

O pats pagalvojo, ar čia nebus vienas iš tų apklausos triukų. Kodėl senatorius paklausė, ar sugeba saugoti paslaptis? Gal ke-tina jį įtraukti į saugumo reikalus? Senatorius tylėjo.

– Jie neegzistuoja, – galiausiai ištare Donaldas. Laukė menkiausio senatoriaus krustelėjimo ar kitokios užuominos. – Ar egzistuoja?

Senis išspaudė šypsena.

– Čia ir yra esmė, – tarė. – Egzistuoja jie ar neegzistuoja, liaudis taukš tą patį. Ar nustebtum, jei pasakyčiau, kad jie dar ir kaip egzistuoja?

– Velniai griebtų, žinoma, nustebčiau.

– Štai.

Senatorius stumtelėjo jam per stalą aplanką. Donaldas pažvelgė ir ištiesė ranką.

– Palaukit. Tai jie egzistuoja ar ne? Ką bandote man pasakyti? Senatorius Turmanas nusijuokė.

– Žinoma, kad ne. – Jis patraukė ranką nuo aplanko ir ant stalo pasirėmė alkūnėmis. – Ar žinai, kiek NASA kaulija pinigų, kad galėtų skristi į Marsą ir atgal? Mes nenusigausime iki kitos žvaigždės. Niekada. Ir niekas neatskris čia. Po velnių, kodėl turėtų?

Donaldas nežinojo, ką ir galvoti, bet ši būseną gerokai skyrėsi nuo to, ką jautė mažiau nei prieš minutę. Jis suprato, ką turėjo omeny senatorius: tiesa ir melas gali atrodyti kaip juoda ir balta, bet susipynę tampa pilki, neatskiriama ir kelia vien sumaištį. Jis nuleido akis į aplanką. Panašų išsinešė Mikas. Tai priminė jam, kad vyriausybė mėgo visa, kas pasenę.

– Tai ir yra neigimas, ar ne? – Jis nužvelgė senatorių. – Tai, ką jūs dabar darote. Jūs stengiatės išmušti mane iš pusiausvyros?

– Ne. Noriu tau pasakyti, kad mažiau žiūrėtum mokslinės fantastikos filmų. Tiesą sakant, kaip manai, kodėl visi tie kiaušingalviai visuomet svajoja užkariauti kokią kitą planetą? Ar numanai, su kuo tai susiję? Tai absurdas. Ir neapsimoka.

Donaldas gūžtelėjo. Jis nemanė, kad tai absurdas. Donaldas užsuko vandens butelį.

– Tokia mūsų prigimtis – svajoti apie platesnes erdves, apie kosmosą, – atsakė. – Rasti vietos, kur galėtume plėstis. Ar ne taip mes atsidūrėme čia?

– Čia? Amerikoje? – Senatorius nusijuokė. – Kai čia atsirado-me, šios žemės nebuvo tuščios. Mes išžudėme vietinius ir *pasidareme* sau vietas. – Turmanas bedė pirštu į aplanką. – Ir tai mane atvedė prie šito. Turiu kai ką ir norėčiau, kad prie to padirbėtum.

Donaldas pastatė butelį į įdubą didžiuliame rašomajame stale ir paėmė aplanką.

– Ar tai bus pateikta komitetui?

Jis stengėsi tvardyti. Galvoje sukosi viliojanti mintis, kad pirmisiais darbo biure metais jis taps bilio bendraautoriu. Atvertė aplanką ir pakreipė lango pusėn. Lauke kaupėsi debesys.

– Ne, nieko panašaus. Tai susiję su BASS.

Donaldas linktelėjo. *Žinoma*. Pokalbio įžanga apie paslaptis ir konspiraciją staiga įgavo prasmę, kaip ir visų tų laukiamajame likusių Džordžijos kongresmenų sukvietimas. Buvo kalbama apie branduolinių atliekų surinkimą ir saugojimą, sutrumpintai vadinamą BASS, kertinį naujojo senatoriaus energijos bilio akmenį, kompleksą, kuriame vieną dieną atsидurs didžioji dalis pasaulio panaudoto branduolinio kuro. Arba, jei tikėtume tomis interneto svetainėmis, kuriomis rėmėsi Turmanas, tai taps kita 51 teritorija*: vieta, kur bus gaminama nauja, patobulinta superbomba, arba saugiu ginklą, kurių per daug prisipirko daugybė įžūlių laisvamanių, sandėliu. Rinkitės. Šis projektas sukėlė gana daug triukšmo, kad būtų galima nuslėpti *kokią nors* tiesą.

– Taip, – tarstelėjo nusivylęs Donaldas. – Savo apygardoje esu sulaukęs kelių įdomių skambučių šiuo klausimu. – Neišdrįso senatoriui užsiminti apie vieną pašnekovą, skiedusį apie drie-

* 51 teritorija buvo vadinama slapta karinė bazė pietvakarių Nevadoje. Jos egzistavimas ilgą laiką oficialiai nebuvo pripažįstamas. Tai davė pelno gandams, esą ten saugomi ir tyrinėjami sudužę nežemiškos kilmės erdvė-laiviai.

žažmogius*. – Pone, noriu, jog žinotumėte, kad aš asmeniškai šimtu procentų pritariu šiam projektui. – Jis pakėlė akis į senatorių. – Džiaugiuosi, kad man nereikėjo viešai už jį balsuoti, vis dėlto kažkas kaip tik laiku pasirūpino viso to užnugariu, ar ne?

– Taigi. Visų labui. – Senatorius Turmanas nugėrė didelį gurkšnį vandens, atsilošė ant kėdės ir atsikrenkštė. – Tu įžvalgus jaunuolis, Doni. Ne kiekvienas supranta, kokią naudą šis projektas duos mūsų valstijai. Tai tikras gelbėjimosi ratas. – Nusišypsojo. – Atleisk, tave dar *galima* vadinti Doniu, ar ne? Ar jau tik Donaldu?

– Ir taip, ir taip, – sumelavo Donaldas. Jam niekada nepatiko, kai jį vadindavo Doniu, bet atsikratyti mažybinio vardo, jei esi juo šaukiamas beveik pusę gyvenimo, praktiškai neįmanoma. Jis vėl sutelkė dėmesį į aplanką ir atvertė viršelį. Išvydęs paveikslėlį pajuto, kad žemė slysta iš po kojų. Jis toks... pažįstamas. Iki skausmo pažįstamas ir kartu nepriklausė šiam pasauliui. Jis buvo iš kito gyvenimo.

– Ar skaitei ataskaitas apie ekonomiką? – paklausė Turmanas. – Ar žinai, kiek darbo vietų per naktį sukūrė šis bilis? – Jis spragtelėjo pirštais. – Keturiasdešimt tūkstančių. Viens – ir yra. Ir tai tik Džordžijoje. Daugybė darbo tavo apygardos žmonėms, kokie pervežimai, kiek uosto krovos darbų. Aišku, dabar, kai projektas jau patvirtintas, ne tokie miklūs mūsų kolegos niurna, kad *jie* irgi turėjo galimybę pateikti paraiš...

– Aš tai nubraižiau, – Donaldas nedavė senatoriui baigti minties ištraukdamas popieriaus lapą. Parodė jį Turmanui, lyg senatorius turėtų nustebti, kad tas brėžinys yra aplanke. Donaldas svarstė, gal tai senio dukters darbas, pokštas, nekaltas Anos pasisveikinimas, šypsniukas?

* Taip vadinami tariami žmonių ir ateivių hibridai, kurių neva apstu aukščiausiuose valdžios sluoksniuose.

Turmanas linktelėjo.

– Taip, tik jam trūksta kelių detalių, ar ne?

Donaldas studijavo architektūrinę iliustraciją. Svarstė, ar čia koks naujas išbandymas. Prisiminė brėžinį. Paskubomis sukurtas biotektūros* kurso projektas, paskutinio bakalauro studijų kurso darbas. Nieko neįprasta ar šokiruojama, tiesiog didelis cilindro formos pastatas, šimto ar daugiau aukštų, apjuostas stiklu ir betonu, su balkonuose vešančiais sodais, su pjūviu iš vienos pusės, kad būtų matyti erdvės, skirtos gyventi, dirbti ir apsipirkti. Kiti bendrakursiai siūlė drąsius sprendimus, o jo statinys išsiskyrė paprastumu ir praktiškumu ten, kur negalėjo leisti sau rizikuoti. Plokščias stogas, apaugintas žalios žolės kuokštais, – siaubinga klišė, bet toks stogas nedidina šiltnamio efekto.

Trumpai tariant, pilka ir nuobodu. Donaldas negalėjo įsivaizduoti tokio statinio, kylančio Dubajaus dykumose, šalia įstabių šiuolaikiškų, viskuo aprūpintų ir nuo išorinio pasaulio visiškai nepriklausančių dangoraižių. Jis nesuprato, ką senatorius norėjo jam tuo pasakyti.

– Kelių detalių, – sumurmėjo pats sau kartodamas senatoriaus žodžius. Pervertė visą aplanką tikėdamasis kokios užuominos, konteksto. – Palaukit. – Donaldas skaitė reikalavimų sąrašą, tarsi juos būtų surašęs būsimas klientas. – Tai primena projekcinį pasiūlymą. – Jo žvilgsnį patraukė žodžiai, kuriuos kadaise buvo išmokęs ir jau manė pamiršęs: *vidiniai eismo srautai, kvartalo plano eskizas, šildymo, vėdinimo ir kondicionavimo sistemos, hidropnika...*

– Reikės atsisakyti saulės šviesos.

Seniui kvempiantis ant stalo sugirgždėjo kėdė.

* Architektūra, turinti bioelementų, pavyzdžiui, namai iš augančių medžių šakų arba sukurti išnaudojant natūralų reljefą.

– Atleiskite? – Donaldas atidėjo aplanką. – Pasakykite tiksliai, ką norite, kad padaryčiau.

– Siūlyčiau lempas, kokias naudoja mano žmona. – Jis su-
gniauzė kumštį palikdamas tik mažą plyšelį ir bakstelėjo į sky-
lutę pirštu. – Žiemą po tokiomis lempomis ji daigina tas mažas
sėklytes, ir tai man atsieina beprotiškus pinigus.

– Turite omeny auginimo lempas.

Turmanas vėl spragtelėjo pirštais.

– Ir nesuk galvos dėl kaštų. Gausi, kiek reikės. Be to, pasirū-
pinsiu, kad į tavo komandą patektų geri mechanikai. Inžinieriai.

Donaldas vėl vertė aplanką.

– *Kam* visa tai? Ir kodėl aš?

– Tai vadinu pastatu *dėl visa ko*. Gal niekada jo nepanaudosime,
bet jie neleis mums saugoti branduolinių reaktorių kuro, jei
šalia nestovės tas monstras. Čia kaip su tuo mano rūsio langu,
kurį turėjau pažeminti, kitaip nebūčiau galėjęs priduoti namo.
Tai skirta... kaip jūs tai vadinatė?

– Atsarginiu išėjimu, – išpoškino Donaldas, žodžiai patys nu-
slydo nuo liežuvio.

– Taip. Atsarginiu išėjimu. – Senatorius mostelėjo į aplanką. –
Šitas pastatas kaip tas langas: jį turime pastatyti, antraip nebus
priduotas visas projektas. Jame galės pasislėpti darbininkai, jei
kartais – o tai labai mažai tikėtina – atsitiktų kas nors nenuma-
tyta, tarkim, radiacijos nutekėjimas ar panašiai. Tai tarsi slėptuvė.
Ir ji privalo būti *tobula*, arba projektas bus uždarytas greičiau, nei
mes spėsime mirktelėti. Kad bilis praėjo ir buvo pasirašytas, dar
nereikia, jog mes jau laimėjome, Doni. Bus kaip su projektu,
kurį palaimino prieš kelis dešimtmečius, bet negavus tinkamo
finansavimo jis galiausiai žlugo.

Donaldas žinojo, apie kokį projektą kalba senatorius. Bran-
duolinių atliekų saugykla, palaidota po kalnu. Kapitolijaus kal-

voje šnibždėjosi, kad Džordžijos projekto laukia toks pat likimas. Tai suvokus aplankas rankose pasunkėjo triskart. Jo prašė tapti šio kracho dalimi. Jis išsikovojo vietą naujame biure, o dabar turės visa tai pastatyti ant kortos.

– Pasirodo, ir Mikas Vebas dirba panašioje srityje. Logistika ir planavimas. Bus pora aspektų, dėl kurių turėsite abu bendradarbiauti. Ana irgi prisidės, ji kol kas palieka savo postą Masačusetso technologijų institute, kad mums padėtų.

– *Ana?*

Donaldas tirtančia ranka pagraibė butelio su vandeniu.

– Taip. Projekte ji dirbs vyriausiąja inžiniere. Mums reikės žmogaus, išmanančio erdvines koordinatas.

Donaldas sriūbtelėjo vandens ir prisivertė nuryti.

– Aišku, yra ir kitų žmonių, kuriuos galėčiau pasikviesti, bet šis projektas negali žlugti, supranti? Jis turi būti tarsi *šeimos*. Štai kodėl noriu įdarbinti žmones, kuriuos pažįstu, kuriais galiu pasikliauti. – Senatorius Turmanas sunėrė pirštus. – Tai svarbiausias dalykas, dėl ko buvai išrinktas, štai kodėl agitavau už tave, ir noriu, kad šį darbą atliktum tinkamai.

– *Žinoma.*

Donaldas linktelėjo, kad paslėptų sąmyšį. Per rinkimus nujautė, kad senatorius jam pritaria dėl senų šeimos ryšių. Bet buvo dar blogiau: ne jis pasinaudojo senatoriumi, o *visiškai priešingai*. Spoksdamas į brėžinį ant kelių ką tik išrinktas kongresmenas mąstė, kad naujas darbas, kuriam jis rengėsi ir mokėsi, tolsta ir kad jį keičia visai *kitoks* darbas, ne mažiau bauginantis.

– Palaukit, – ištare. – Aš vis dar nesuprantu. O kam auginimo lempos?

– Nes šitas pastatas, kurį turi man suprojektuoti, stovės po žeme.

2110

· 1 šachta ·

Trojus sulaikė kvapą ir pasistengė išlikti ramus, kol gydytojas pumpavo guminę kriaušę. Veržiantis raištis išsipūtė spausdamas dvigalvį raumenį, net odą ėmė dilgčioti. Trojus nebuvo tikras tuo, kad jeigu kvėpuos lėčiau, pulsas taps normalus ir tai teigiamai paveiks kraujospūdį, bet jam labai norėjosi įtikinti vyrą baltu kombinezonu. Jis troško, kad jo rodmenys būtų *normalūs*.

Ranka dar kelis kartus stipriai supulsavo, kraujospūdžio matavimo aparato rodyklė ėmė šokinėti, paskui šnypšdamas išsi-veržė oras.

– Aštuoniasdešimt ir penkiasdešimt.

Pasigirdo plėšimo garsas, gydytojas atleido veržiamąjį raištį. Trojus pasitrynė sužnybtą rankos vietą.

– Viskas gerai?

Gydytojas kažką pažymėjo aplanke.

– Spaudimas mažas, bet neišeina už normos ribų.

Padėjėjas gydytojui už nugaros užlipdė ant indo su tamsiai pilku šlapimu etiketę ir įdėjo į mažą šaldytuvą. Trojus pastebėjo tarp dviejų buteliukų su tyrimais pusiau nuvalgytą sumuštinį – jis net nebuvo įvyniotas.

Įsižiūrėjo į savo nuogus kelius, kyšančius iš po mėlynų liginės marškinių. Blyškios kojos atrodė dar plonesnės, nei prisiminė iš anksčiau. Ir kaulėtos.

– Vis dar negaliu sugniaužti kumščio, – pasakė gydytojui bandydamas sulenkti ir atlenkti pirštus.

– Tai visiškai normalu. Jūsų jėgos grįš. Pažiūrėkite, prašau, į šviesą.

Trojus nukreipė akis į ryškų spindulį ir stengėsi nemirksėti.

– Kiek laiko tuo užsiimate? – paklausė gydytojo.

– Jūs trečiasis mano pažadintas pacientas. Dar du užmigdžiau. – Gydytojas nuleido žibintuvėlį ir nusišypsojo Trojui. – Aš pats pabudau tik prieš kelias savaites. Todėl galiu patikinti, kad jėgos grįš.

Trojus linktelėjo. Gydytojo padėjėjas kyštelėjo jam dar vieną piliulę ir stiklinę vandens. Trojus dvejojo. Paskersakiavo į mažą mėlyną kapsulę, gulincią ant delno.

– Ši rytą dviguba dozė, – paaiškino gydytojas, – paskui geršite po vieną per pusryčius ir pietus. Tik nepraleiskite nė vienos vaistų dozės.

Trojus pakėlė akis.

– O kas atsitiktų, jei neišgerčiau?

Gydytojas papurtė galvą ir susiraukė, bet nieko nepasakė.

Trojus įsimetė piliulę į burną ir užgėrė vandeniu. Gerkle nuslino kartėlis.

– Vienas iš mano padėjėjų atneš jums drabužius ir skysto maisto, kad sužadintų virškinimą. Jei pajusite svaigulį ar ims krėsti šaltis, iškart kvieskite mane. Jei ne, pasimatysime tik po šešių mėnesių. – Gydytojas kažką pasižymėjo ir sukikeno. – Tiksliau, jus sutiks kas nors kitas. Mano pamaina jau bus pasibaigusi.

– Gerai.

Trojus sudrebėjo. Gydytojas pakėlė akis nuo aplanko.

– Juk jums nešalta, ar ne? Paliksiu čia šiek tiek aukštesnę temperatūrą.

Trojus padvejojo ir atsakė:

– Ne, gydytojau. Man nešalta. Jau nebe.

Vis dar tirtančiomis iš silpnumo kojomis Trojus įžengė į liftą koridoriaus gale ir perbėgo akimis per sunumeruotus mygtukus. Be kitų nurodymų, jam paaiškino, kaip nusigauti iki kabineto, bet kelią jis prisiminė, nors ir miglotai. Daug per instruktažą gautos informacijos net po kelių dešimtmečių miego išliko. Prisiminė, kaip be perstojo studijavo tą pačią knygą, tūkstančius vyrų, išskirstytų po įvairias pamainas, ekskursijas po pastatą, kol jį irgi užmigdė kaip visas moteris. Atrodė, kad instruktažas vyko vakar, nors senesni prisiminimai, regis, visai išblėso.

Durys į liftą užsidarė automatiškai. Jo butas buvo trisdešimt septintame aukšte, tai irgi prisiminė. Kabinetas trisdešimt ketvirtame. Trojus ištiesė ranką prie mygtuko ketindamas nusigauti į darbą, bet ranka pati pakilo prie viršutinio mygtuko. Apsispręsti turėjo kelias minutes. Jautė keistą norą: traukė atsidurti kuo aukščiau virš žemės, spaudžiančios jį iš visų pusių.

Liftas sudūzgė, atgijo ir ėmė kilti. Pasigirdo švilpesys: jo kabina prasilenkė su kita arba atsvaru. Keičiantis aukštams įsižiebavo vis kitas apvalus mygtukas. Jų buvo išties daug – iš viso septyniasdešimt. Daugelio viduriukai nusitrynė šitiek metų spaudinėjami. Ir tai jį trikdė. Regis, dar vakar mygtukai blizgėjo naujumu. Atrodė, tik vakar, *viskas* vyko tik vakar.

Liftas sulėtėjo. Kad neprarastų pusiausvyros, Trojus atsirėmė į sieną, jis vis dar netvirtai laikėsi ant kojų. Skimbtelėjo skambutis ir durys atsidarė. Trojus prisimerkė apžilpintas ryškių koridoriaus šviesų. Išėjo iš lifto ir nužingsniavo link netoliese esančios patalpos, iš kurios girdėjosi balsai. Nauji batai buvo kieti,

jo pilkas kombinezonas, rodantis priklausymą tam tikrai grupei, kėlė niežulį. Jis pabandė įsivaizduoti, kaip pabunda dar devynis kartus, lygiai toks pat silpnas ir sunkiai besiorientuojantis. Dešimt pamainų, kiekviena po šešis mėnesius. Dešimt pamainų, kurioms jis nepasirašė savo noru. Svarstė, ar vėliau viskas eisis lengviau, ar tik sunkiau.

Įėjus triukšmas užkandinėje nutilo. Jo pusėn pasisuko kelios galvos. Trojus pastebėjo, kad tokie pilki kombinezonai kaip jo toli gražu nėra vyraujantys. Prie stalų sėdėjo įvairiaspalviai lankytojai: didžiulis būrys raudonų, keli geltoni, vienas vyras oranžiniu kombinezonu – ir nė vieno pilko.

Nuo pirmojo maisto, lipnios pliuurzės, skrandis atgijo ir sugurgė. Deja, nieko daugiau negalėjo valgyti dar visas šešias valandas, dėl to konservuoto maisto kvapas tiesiog svaigino. Trojus prisiminė maistą, kuriuo mito per instruktažą. Savaičių savaites vien skysta avižinė košė. Dabar tai tęsis mėnesius. Tai tęsis šimtus metų.

– Pone?

Jaunuolis, einantis pro šalį link liftų, linktelėjo. Trojus pagalvojo, kad jį pažįsta, bet nebuvo tikras. Tačiau vaikiną akivaizdžiai jį pažino. Gal kaltas jo pilkas kombinezonas?

– Pirmą pamainą?

Prie jo priėjo vyresnis vyras, lieknas, baltais papurusiais plaukais, tarsi aureolė juosiančiais galvą. Jis laikė padėklą. Nusišypsavo. Pakėlęs šiukšlių dėžės dangtį įmetė visą padėklą ir su trenksmu uždarė.

– Atėjote pasigėrėti vaizdu? – paklausė vyras.

Trojus linktelėjo. Visoje kavinėje vieni vyrai. Tik vyrai. Jie paaikšino, kodėl taip saugiau. Trojus mėgino kuo daugiau prisiminti, o vyras su senatvinėmis odos dėmėmis sunėrė rankas

ir tiesiog stovėjo šalia. Neprisistatė. Trojus pagalvojo, kad vardai per šias trumpas šešių mėnesių pamainas nedaug reiškia. Jo žvilgsnis nukrypo virš šurmuliuojančių staliukų prie didžiulio ekrano per visą galinę sieną.

Virš dykynės su baigiančiais suirti griuvėsiais sukosi dulkių sūkuriai ir kaboję sunkūs debesys. Iš žemės stirksojo keli metaliniai stulpai, sukrypę, be gyvybės, tik tiek ir liko iš seniai sudūlėjusių palapinių ir vėliavų. Trojui galvoje sukosi mintis, bet jis niekaip negalėjo jos suformuluoti. Skrandis aplink košę ir karčią piliulę susitraukė kaip kumštis.

– Man tai antra pamaina, – pasakė vyras.

Trojus vos išgirdo. Jo ašarojančios akys klaidžiojo išdegusiomis kalvomis, pilki šlaitai kilo link tamsių, grėsmingų debesų. Griuvėsių likučiai baigė suirti. Per kitą pamainą, ar dar kitą jų jau nebebus.

– Iš poilsio kambario matyti toliau.

Vyras pasisuko ir mostelėjo ranka link sienos. Trojus puikiai žinojo, apie kokį kambarį jis šneka. Šis vyras neįsivaizdavo, kaip gerai jam pažįstama ši pastato dalis.

– Ačiū, bet ne, – atsakė Trojus ir susverdėjo. Mostelėjo tarsi gindamas vyrą šalin. – Manau, pamačiau užtektinai.

Smalsūs veidai nususuko į padėklus, pokalbiai atgijo. Į metalines lėkštes ir dubenėlius suskimbčiojo šaukštai ir šakutės. Trojus apsisuko ir išėjo netaręs nė žodžio: kad akys nematytu to siaubingo vaizdo. Apimtas nepaaiškinamos baimės atsuko jam nugarą. Drebėdamas nuskubėjo prie lifto, keliai linko po tokio ilgo poilsio. Jam reikėjo pabūti vienam, dabar šalia nenorėjo matyti jokio kito žmogaus, nenorėjo atjaučiančių rankų, kurios apglėbtų, kol verkia.

2049

Vašingtonas, Kolumbijos apygarda

Donaldas nešėsi pasikišęs po švarku storą aplanką. Lijo, tad skubėjo. Nusprendė jau geriau permirkšias ir bėgsias per aikštę, nei kęšias klaustrofobiją tuneliuose.

Pro šalį šlapiu asfaltu švilpė automobiliai. Jis palaukė, kol liks tarpas, ir nekreipdamas dėmesio į signalizuojančius automobilius perbėgo gatvę.

Priešais išdavikiškai tviskėjo marmuriniai Reiberno, Atstovų Rūmų pastato, laiptai. Užlipo pavargusiu žingsniu ir padėjo duris atidariusiam šveicoriui.

Viduje apsaugininkas akmeniniu veidu stebėjo, kaip nuskenuojama Donaldo kortelė: raudonos nemirsinčios aparato akys supypsėjo atpažinusios brūkšninį kodą. Donaldas apžiūrėjo iš Turmano gautą aplanką ir lengviau atsikvėpė pamatęs, kad neusušlapo. „Kodėl tokia atgyvenusi laikmena vis dar laikoma saugesnė nei elektroninis laiškas ar skaitmeninė kopija“, – pagalvojo.

Jo kabinetas buvo vienu aukštu aukščiau. Donaldas pasuko prie laiptų pirmenybę teikdamas jiems, o ne senam, lėtam liftui. Kai nužengė nuo pliušinio kilimėlio, patiesto prie durų, batai ant plytelių garsiai sugurgždėjo.

Koridoriuje viršuje buvo judru kaip visada. Pro šalį praskubėjo du praktiką atliekantys universiteto studentai: veikiausiai